

Strategisk plan 2023-2027

Budget 2023

Dokumentnamn Strategisk plan 2023- 2027	Dokumenttyp Plan	Fastställt/upprättad 2022-11-07	Beslutsinstans Kommunfullmäktige
Dokumentansvarig/processägare Kommunchef	Version Ver 4	Senast reviderad	Giltig till 2027-12-31 eller till ny plan beslutas

Innehållsförteckning

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	2
Omvärldsanalys	4
Organisation, vision och mål	11
Vision	12
Långsiktig inriktning	12
Agenda 2030	12
Kommunens kvalitet i korthet	12
Utvecklingsområden 2023-2027	12
Drift- och investeringsbudget	15
Planeringsförutsättningar	15
Preliminärt PO-pålägg för 2023	15
Löneökningar	15
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	16
Fördelning av ekonomiska resurser	16
Driftbudget 2023-2025	17
Sektorernas budgetbehov	19
Lärande	19
Äldreomsorgen	19
Social omsorg	20
Samhälle	20
Kommunkansli	20
Service	20
Strategisk utveckling	21
Avskrivningar	21
Skattesats	21
Borgens- och låneramar	21
Resultatutjämningsreserv (RUR)	22
Balanskravsresultat	23

Strategisk plan är Vansbro kommuns övergripande dokument för styrning, planering, verkställighet, uppföljning och ansvarsutkrävande.

Utöver Strategisk plan har kommunfullmäktige antagit reglementen för kommunstyrelsen och nämnder. Kommunfullmäktige har även antagit reglemente för intern kontroll. Dessa utgör tillsammans med Strategisk plan viktiga underlag för den samlade styrningen, ledningen och uppföljningen av Vansbro kommuns uppdrag och ansvar.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Vansbro kommun beslutade om nuvarande styrmodell 2016. I samband med införandet av ledningsinformationssystemet 2018 gjordes några justeringar för att tydliggöra den röda tråden.

Under 2021 påbörjades översyn av styrmodellen och ny styrmodell kommer beslutas under 2022.

Den strategiska planen innehåller kommunens vision, strategiska mål som följer mandatperioden, budget och plan för en treårsperiod, investeringsplan samt borgens- och låneramar.

Den strategiska planen utarbetas under våren och tar sin utgångspunkt i resultatet från bokslutet föregående år. Kommunfullmäktige beslutar om den strategiska planen i september varje år, valår beslutar även nya kommunfullmäktige om planen i november.

Utifrån den strategiska planen utarbetar kommunstyrelsen en nämndplan för de olika verksamheterna.

Nämndplanen behandlas av kommunstyrelsen senast i oktober varje år. Nämndplanen omfattar ett år.

Vid övergången mot tillitsbaserad styrning och ledning beskrivs grunduppdrag för verksamheterna som mäts via kvalitetsfaktorer. Grunduppdraget kompletteras med utvecklingsmål. Detta kommer beskrivas tydligare i beskrivningen av styrmodellen.

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ och ska besluta i ärenden av principiellt intresse eller av större betydelse samt kontinuerligt följa upp kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet.

Det innebär att kommunfullmäktige ska besluta om vilka övergripande mål som gäller för kommunstyrelsens och nämndernas verksamheter och hur mycket dessa får kosta, samt kontrollera att nämnderna följer uppsatta mål.

Kommunfullmäktige styr genom att fastställa några få övergripande mål, *strategiska mål*, som visar i vilken riktning verksamheten ska utvecklas. I den nya styrmodellen benämns dessa mål *Utvecklingsområden*.

Kommunfullmäktige kan även styra i enskilda frågor genom *uppdrag* som tydliggörs genom *direktiv*.

För att kommunfullmäktiges utvecklingsområden ska bli styrande i praktiken måste de kunna följas upp. Uppföljning av kommunfullmäktiges utvecklingsområden redovisas i delårsrapport och årsredovisning.

Kommunstyrelsens roll tydliggörs i kommunallagen (KL) kapitel 6. Där framgår bland annat följande:

- Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens eller landstingets angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet.
- Styrelsen ska också ha uppsikt över kommunal verksamhet som bedrivs av annan juridisk person, enskild individ, kommunala bolag och sådana kommunalförbund som kommunen är medlem i.
- Styrelsen ska i årliga beslut pröva om verksamheten har varit förenlig med det fastställda kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna.
- Styrelsen ska uppmärksamt följa de frågor som kan inverka på kommunens utveckling och ekonomiska ställning.
- Styrelsen ska hos fullmäktige, övriga nämnder och andra myndigheter göra de framställningar som behövs.
- Styrelsen får från övriga nämnder, beredningar och anställda i kommunen begära in de yttranden och upplysningar som behövs för att styrelsen skall kunna fullgöra sina uppgifter.
- Ha hand om den ekonomiska förvaltningen.

Enligt Vansbro kommuns organisation ansvarar kommunstyrelsen för all verksamhet förutom då kommunstyrelsen är i jäv med sig själv. Uppstår jäv hanteras dessa frågor istället av en jävsnämnd.

Kommunstyrelsen ansvarar för den politiska styrningen av verksamheten i vardagen. Kommunstyrelsens uppdrag från kommunfullmäktige regleras i kommunstyrelsens reglemente.

Kommunstyrelsens uppgift är att utifrån de strategiska mål som kommunfullmäktige beslutat, se till att verksamheten bedrivs så effektivt som möjligt.

I början av **mars**, i samband med bokslutet, genomför kommunstyrelsen och kommunledningsgruppen bokslutsöverläggning med syfte att analysera mål och resultat för föregående år. I samband med överläggningen startar även arbetet med nästa års strategiska plan och nämndplan.

Kommunfullmäktige beslutar om årsredovisningen i **maj/juni**.

Kommunfullmäktige beslutar om strategisk plan i **september** och då det är valår lyfts strategiska planen igen i kommunfullmäktige i november .

Kommunstyrelsen beslutar om nämndplan senast i **oktober**.

Uppföljningar av verksamheten i form prognos för helåret utarbetas per den sista **april och augusti**. Prognosen ska innehålla en ekonomisk uppföljning för året för drift- och investeringsbudget, uppföljning av viktiga mått för verksamheten samt en analys av eventuella avvikelser. Delårsrapporten avser januari till och med augusti och i delårsrapporten görs även uppföljning av målen. Årsredovisningen är en översikt över kommunens och kommunkoncernens ekonomi och verksamhet det senaste året. Den redovisar både kommunens egen verksamhet och verksamhet som bedrivs i kommunala bolag, förbund och i stiftelseform.

Omvärldsanalys

Sammanfattning från SKRs (Sveriges kommuner och regioner) ekonomirapport, maj 2022. Efter två år med pandemi fanns en förhoppning om att kommuner och regioner med en rekordstark ekonomi skulle få tid att hantera pandemins långsiktiga konsekvenser och kommande demografiska utmaningar. Men återigen har verksamheten kommit att påverkas av faktorer som Sveriges kommuner inte råder över. På kort tid har det ljusa framtidsscenarioet mörknat betänkligt, främst till följd av kriget i Ukraina och de konsekvenser det medför. Kriget medför ett stort lidande för Ukrainas befolkning, men det har också kommit att påverka både nuläget och framtidsutsikterna för svenska kommuner och regioner. Inflationstakten har drivits upp till historiska nivåer och tillsammans med stigande pensionskostnader bedömer SKR att resultaten i sektorn faller kraftigt. Samtidigt blir utmaningen med demografins utveckling alltmer kännbar. Behovet av vård och omsorg ökar samtidigt som det råder brist på arbetskraft.

Samhällsekonomin

Återhämtningen efter pandemin fortsätter i år men BNP-tillväxten i Sverige dämpas till följd av situationen i vår omvärld. Särskilt den europeiska ekonomin påverkas negativt av Rysslands invasion av Ukraina. Kriget är starkt bidragande till att den senaste tidens uppgång av energi- och råvarupriserna förstärks och höjer osäkerheten för den ekonomiska utvecklingen framöver. Inte minst förvärras utbuds- och logistikproblemen för den globala handeln, vilket spår på den redan höga inflationen.

Den höga energiprisinflationen har nu definitivt spridit sig brett till flertalet varu- och tjänstepriser också i Sverige och köpkraften urholkas för hushållen, företagen och offentlig sektor. De långa marknadsröntorna har dessutom ökat dramatiskt och en global penningpolitisk åtstramning väntar. Inflations- och ränteuppgången medför således en markant dämpning av konjunkturutsikterna för världsekonomin.

I Sverige fortsätter ändå återhämtningen efter pandemin i år och nästa år, vilket leder till ett något förhöjt resursutnyttjande mot slutet av 2023. Att pandemirestriktionerna nu har tagits bort innebär dock betydande positiva effekter för samhällsekonomin. Särskilt delar av tjänstesektorn kommer att kunna stärkas rejält i år, vilket gynnar inhemsk efterfrågan och svensk arbetsmarknad. Antalet arbetade timmar ökar därför snabbt både i år och nästa år, vilket stärker lönesumman och det kommunala skatteunderlaget. Potentialen för ett större sysselsättningslyft begränsas dock av den växande gruppen arbetslösa med svag konkurrensförmåga på arbetsmarknaden.

Ett ökat flyktingmottagande och regeringens extra anslag till försvaret driver upp offentlig konsumtion i år och bidrar till tillväxten. Detta är en motverkande faktor av kriget i Ukraina för europeisk och svensk BNP.

Det kommunala skatteunderlaget beräknas kommande år öka snabbare än i föregående prognoser, vilket främst beror på högre pris- och löneökningar. I reala termer är dock skatteunderlags-tillväxten låg ur ett historiskt perspektiv. Detta gäller även i förhållande till den demografiska utvecklingen.

Rekordhög inflation dämpar nu konjunkturutsikterna. Det som började med stigande priser på framförallt energi under 2021 har nu övergått till en bred inflationschock världen över. Infla-

ionstakten är nu så hög i Sverige, och så brett förankrad, att risken för en pris- och lönespiral föranlett Riksbanken till en historiskt snabb omsvängning. En global uppgång för marknadsrännorna ihop med en stramare penningpolitik i Sverige kommer att pressa ränteläget uppåt. Perioden under de senaste tio åren av unikt låga räntor ser ut att vara till ända med besked. Inflation- och ränteuppgången utgör en markant åtstramning för världsekonomin och Sverige både i år och åren därefter.

Rysslands invasion av Ukraina påverkar inte minst den europeiska ekonomin negativt. Kriget är starkt bidragande till den senaste tidens ytterligare uppgång för energi- och råvarupriser och höjer osäkerheten för den ekonomiska utvecklingen framöver. De geopolitiska spänningarna, med risk för ytterligare upptrappning av sanktioner mot Ryssland och motsanktioner från ryskt håll, utgör en klar risk för prognosen. Hur kriget utvecklas framöver är högst osäkert.

Klart står att ett stort antal flyktingar från Ukraina anländer till Sverige i år. Detta innebär en positiv inverkan på inhemsk efterfrågan. Höjda försvarsanslag i Sverige och omvärlden gynnar också svensk försvarsindustri. Kriget beräknas därmed inte innebära någon stor negativ nettoeffekt på svensk BNP – det är snarare så att sysselsättningen kan gynnas.

Befolkning och kompetensförsörjning

De kommande åren är bristen på arbetskraft en av de största utmaningarna för såväl kommuner och regioner som hela näringslivet. I välfärdssektorn uppstår de största behovsökningarna kommande år inom äldreomsorgen. Det beror på att den stora gruppen 40-talister efterhand uppnår 80 år, och att behovet av vård och omsorg ökar i takt med stigande ålder.

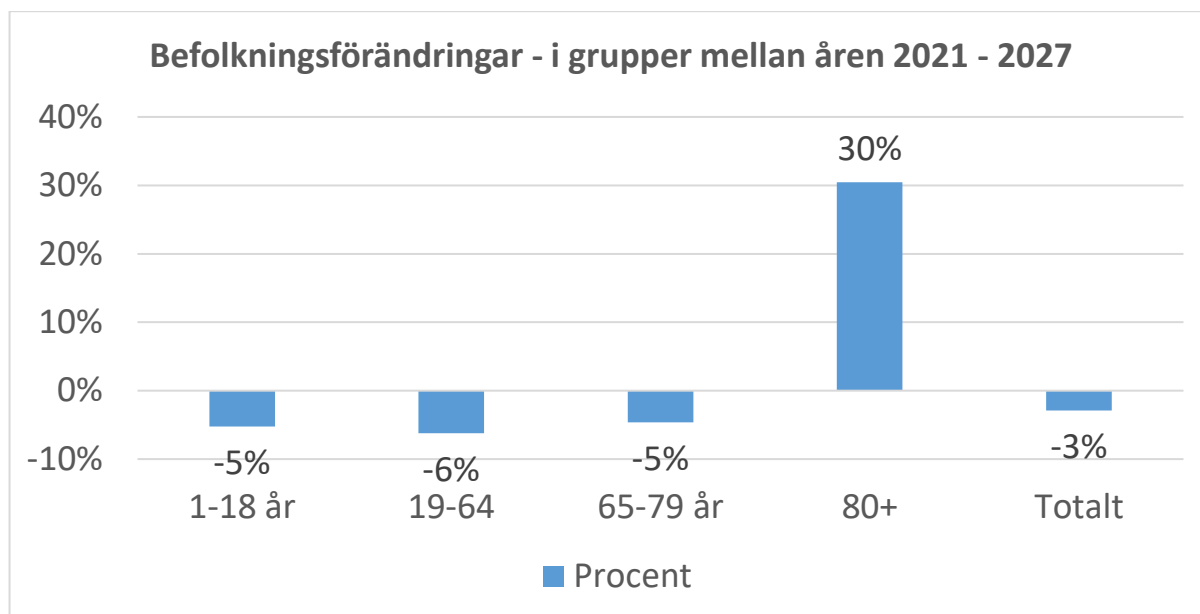
Under 2021 ökade antalet anställda med 1,2 procent i kommunerna.

Under kommande tio år ökar befolkningen totalt med 512 000 personer (netto) varav personer i arbetsför ålder (20–66) ökar med 250 000. Personer som är 80 år och äldre ökar mest både till antal och i procent, med 264 000 personer, eller drygt 47 procent.

Med dagens personaltäthet behöver drygt hälften av ökningen av den arbetsföra befolkningen ha tagit anställning i kommuner och regioner om tio år. Skulle personal-tätheten öka enligt det historiska mönstret, med 0,5 procent utöver demografiskt betingade behov, skulle istället nära 200 000 fler personer ha behövt anställas de närmaste tio åren – att sätta i relation till ökningen av personer i arbetsför ålder som är 250 000.

Utöver bristen på arbetskraft blir det framöver ännu svårare att hitta personal med rätt utbildning och kompetens, vilket gör att statens krav och insatser på ökad personaltäthet inte kan infrias. Situationen börjar bli ohållbar och det blir allt tydligare att det krävs nya sätt för att lösa välfärd-såtagandet.

Vansbro kommun har ett positivt flyttnetto, d v s de som flyttar in är fler än de som flyttar ut, men antalet som avlider är betydligt högre än antalet som föds och kommunen har i slutänden därför en kontinuerlig befolkningsminskning. SCB:s prognos visar på en fortsatt befolkningsminskning med ca 25 personer per år och antalet invånare i arbetsför ålder minskar kontinuerligt.

Ovanstående tabell visar utifrån befolkningsprognosen hur det påverkar åldersgrupperna i Vansbro kommun. 2021 var försörjningskvoten för kommunen 92 procent. Det innebär att för varje person i de med förvärvsaktiva åldrarna 20-64 år finns det 0,92 personer som är yngre eller äldre. Vi högre tal desto tyngre är den försörjningsbördan för de som befinner sig i åldersgruppen som arbetar. 2029 förväntas kvoten överstiga 1 för Vansbro kommun. I riket är försörjningskvoten 77 procent och i Dalarna 91 procent.

Fram till 2025 är en uppskattning att jobben kan komma att öka med flera hundra och till det kommer att kullarna som går i pension är så mycket större än de som slutar skolan att det är ett underskott mellan dessa grupper på ca. 100 personer per år. Det är svårt att säga ett exakt antal på de nya jobben då mycket av tillväxten är beroende på de större företagens möjligheter att automatisera mer av sin verksamhet framgent. Den underliggande tillväxten gör dock att antalet nya jobb ändå ökar stort.

Några av de vägar som finns för att öka utbudet av arbetskraft i kommunen är att öka inpendlingen, minska utpendlingen, byggnation av permanentbostäder, tillgängliggöra arbetskraft som idag står långt ifrån arbetsmarknaden (nyanlända och långtidsarbetslösa), permanentande av fritidshus, öka rekryteringssamverkan mellan arbetsgivare i Vansbro kommun, att förändra sättet man rekryterar på samt distansarbete (att man bor någon annanstans och jobbar för en arbetsgivare i Vansbro kommun).

Ingen av de här tänkbara insatserna kan enskilt avhjälpa kompetensbristen. Kanske kan de inte ens sammantaget göra det, men genom att samlat genomföra ett antal av dem så kan man förbättra situationen påtagligt.

Om Kommunen ändå lyckas med ovanstående och kan förse arbetsgivarna med kompetent arbetskraft som stannar kvar kommer det att betyda utmaningar inom andra områden. Bostäder är redan nämnt men ett annat tydligt område borde också vara barnomsorg och skola med ökat antal inom dessa men också att som samhälle öka attraktiviteten inom alla områden. Fritidssysselsättningar, infrastruktur, kollektivtrafik, mötesplatser osv.

Kommunen behöver göra en kraftsamling som inte setts maken till på många årtionden men uppsidan är också en kommun som står mycket bättre rustad att klara de framtida utmaningarna i form av offentliga tjänster och attraktivitet.

Kompetensförsörjning

Näringslivet i Vansbro kommun står inför sin största kompetensutmaning på många årtionden. I media presenteras nästan dagligen den utmaning Skellefteå står inför i samband med uppstarten av batterifabriken, men i relation till kommunens storlek så står faktiskt Vansbro kommun inför en lika stor utmaning.

Den största orsaken till detta är ett företags snabba expansion, men även vid sidan av det finns en pågående generationsväxling och ytterligare ett antal företag med stark utveckling och behov att rekrytera. Bland dessa finns flera industriföretag av olika storlek.

För kommunen kommer det vara svårt att hitta medarbetare och kommunen kommer att behöva hitta nya sätt att attrahera, utveckla och behålla de medarbetarna via har. Ett exempel är kompetensutveckling under anställningen, eller kanske inför anställning, ett annat är att kunna arbeta kvar till 67 år istället för till 65 år. Kompetensbristen finns i stort sett i alla sektorer. I flera undersökningar beskrivs också att bristen på kompetens på arbetsmarknaden gör att organisationen inte kan förlita sig på att hitta kompetensen utifrån utan måste utveckla den internt.

Möjligheterna till kompetensförsörjning är starkt kopplat till den framtida befolkningsutvecklingen.

Bostadsbyggande är en faktor som kan vända utvecklingen. Om det, rent teoretiskt, de närmaste 10 åren skulle byggas totalt 100 lägenheter (i småhus och flerbostadshus) i Vansbro och dessa fylls fullt ut medan inget händer i övrigt i bostadsbeståndet, så kan en befolkningsminskning på 250 personer vändas till att bli ett oförändrat invånarantal. Om det dessutom kan aktiveras ett antal bostadshus som står tomma idag och ett antal fritidshus kan omvandlas till permanentbostadshus så kan befolkningsutvecklingen bli positiv istället för negativ. Möjligheten till en mer positiv utveckling än SCB:s prognos är dock mer sannolik än risken för en mer negativ utveckling, men det är till stor del beroende av hur kommunen lyckas med målsättningen att få igång en nyproduktion av bostäder.

Flyktingmottagandet

Rysslands krig i Ukraina har lett till stora flyktingrörelser i Europa. I Maj beräknades fler än 12 miljoner personer i Ukraina ha lämnat sina hem, varav 5 miljoner har lämnat landet, och merparten av dessa till eu. Färre än 1 procent har sökt sig till Sverige, enligt Migrationsverkets statistik, vilket betyder omkring 35 000 personer fram till månadskiftet april–maj. Då män i vapenför ålder inte får lämna Ukraina skiljer sig sammansättningen från de senaste årens asylmottagande. Nästan hälften av de mottagna är vuxna kvinnor, 10 procent är i förskoleåldern, 25 procent i grundskoleåldern och 4 procent är 16–17 år. Antalet ensamkommande barn har hittills varit omkring 600, vilket motsvarar de senaste årens årliga mottagande.

I Sverige får massflyktingar i princip samma rättigheter till offentlig service som asylsökande, med tillägget att man också har rätt att arbeta. Det innebär rätt till förskola, skolgång och sjukvård för barn och unga samt rätt till mödravård och sjukvård som inte kan anstå för vuxna. Precis som för asylsökande har staten det ekonomiska ansvaret och ersätter kommuner och regioner för insatserna. Staten har även ansvar för massflyktingarnas boende och försörjning.

Sveriges kommuner har ansvaret för att bosätta massflyktingar från den 1 Juli 2022. Ersättningsnivåerna är bestämda men det fanns en stor osäkerhet inför mottaganden om hur staten skulle ersätta kommunerna. SKR har bland annat påpekat betydelsen av att kommunens åtagande ska anges i form av platser och inte personer och att en revidering av kommunal under innevarande år måste meddelas i god tid. Genom den stora uppslutningen från allmänheten att hjälpa flyktingar från Ukraina med initialt boende kan det också vara rimligt att räkna med att många kommer att ha behov av hjälp med bostad i ett senare skede.

Om massflyktingar behöver stanna i Sverige under en längre tid kommer också behovet av till exempel språkundervisning och andra arbetsfrämjande insatser för vuxna att behöva övervägas. Dagens regelverk rymmer inga sådana insatser.

Ökade pensionskostnader 2023

Kostnaden för avtalspensioner (inklusive finansiell kostnad) beräknas öka med 31 miljarder kronor 2023. Det beror främst på inflationsuppgången men även på premiehöjningar i det nya pensionsavtalet och löneökningar under pandemin. Mellan 25-30 procent förklaras sammantaget av det nya pensionsavtalet. Resterande ökning beror på värdesäkring av skulden (finansiell kostnad) och andra effekter av pris- och löneökningarna.

Kostnadsökningen förklaras främst av en kraftig ökning av prisbasbeloppet, nytt avgiftsbestämt pensionsavtal med höjda premienivåer, högre löneökningar och ovanligt låga pensionskostnader för 2022.

Den snabba uppgången i inflationstakten 2022 medför att prisbasbeloppet år 2023 beräknas höjas med 6 procent. Vi får gå tillbaka till 1991 för att hitta en så hög ökningstakt ett enskilt år. Under ett antal år har prisbasbeloppet ökat långsamt och på så sätt hållit tillbaka pensionskostnaderna.

Vid sidan av den redovisade pensionskostnaden tillkommer även en kostnad för värdesäkring av pensionsskulden, som räknas som en finansiell kostnad. Denna kostnad beräknas med hjälp av prisbasbeloppet plus diskonteringsränta. Kostnaderna ökar mycket kraftigt 2023 på grund av det högre prisbasbeloppet, särskilt i regionerna som har betydligt större skuld än kommunerna till följd av fler anställda med höga inkomster.

Även om pensionskostnaderna beräknas minska något år 2024 och åren därefter har nivån höjts, både till följd av högre inflationsförväntningar och effekter av det nya avtalet.

För Vansbros del beräknas införandet av det nya pensionsavtalet AKAP-KR och inflationen totalt ökar pensionskostnaderna med ca 11 mkr.

Inflationen förväntas i skrivande stund (Maj 2022) hamna över 6 procent på årsbasis vilket även påverkar 2023 års lönerörelse där kommunen räknat med högre avsättningar i 2023 års lönerörelse än tidigare år.

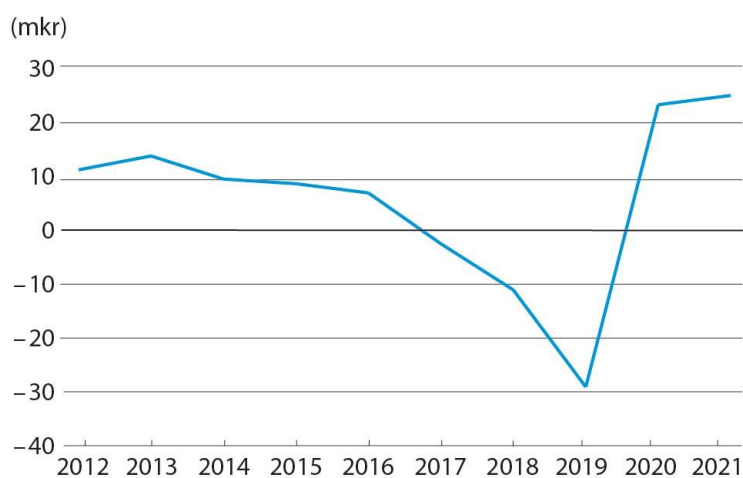
Summerat så ökar pensionsavtalet och inflationen kommunens kostnader men det nya pensionsavtalet ökar även avsättning till tjänstepensionen från 4,5 procent till 6 procent. För en anställd med en månadslön på 27 000 kr innebär höjningen, försiktigt räknat omkring 800 kr mer i pension varje månad jämfört med tidigare. Dock beror detta även på hur pensionsavsättningarna utvecklas.

Resultat i kommunsektorn

Resultatet i kommunsektorn har varit rekordhøgt de två senaste åren. Det uppgick till 54 miljarder kronor år 2020 och 69 miljarder år 2021, vilket motsvarade 5,6 respektive 6,9 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. Förklaringen till de höga resultaten skiljer sig åt mellan åren, men svårigheten att bedöma skatteintäkternas utveckling ligger bakom en stor del av överskotten. År 2020 handlade det om kraftiga generella tillskott för att hantera effekterna av pandemin. En betydligt starkare återhämtning av skatte-underlaget än budgeterat ledde år 2021 sammantaget till 25 miljarder högre skatteintäkter. Börsen avslutade dessutom på mycket höga nivåer, vilket stärkte de finansiella intäkterna i många kommuner och regioner.

Skatteunderlaget fortsätter att öka i relativt snabb takt under 2022. I år väntas resultaten för kommuner och regioner sammantaget minska och landa på 39 miljarder kronor, vilket motsvarar 3,7 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag. År 2023 påverkas kommunsektorns kostnader av prisökningar på till exempel drivmedel och energi, men även kraftigt ökade pensionskostnader. Om inga effektiviseringsåtgärder eller intäkts-förstärkningar vidtas faller resultatet i kommunsektorn 2023 till ett sammantaget underskott på 3 miljarder kronor.

Vansbro kommuns resultat

Diagrammet visar att kommunen haft ett positivt resultat de två senaste åren. De senaste tio åren uppgår det ackumulerade resultatet till +44,7 mkr, men för de senaste fem åren är resultatet negativt med 3,5 mkr. För

Både 2021 och 2022 års resultat beror främst på tillfälliga faktorer och inte överskott i verksamheterna. Under bägge åren har kommunens driftverksamheter gått med underskott mot budget. Under 2020 Minskade skatteintäkterna men statsbidragen ökade som en följd av pandemin vilket resulterade i ett överskott. 2021 gick Kommunstyrelsens verksamheter med underskott på 15

mkr. Att resultatet för året blev positivt beror på högre skatteintäkter än beräknat och den redovisningsmässiga hanteringen av skyddsvallen som ökade resultatet med 11,7 mkr. SKR räknar med att 2022 också blir ett starkt år för landets kommuner.

Prognos för året

Förhoppningsvis har vi lämnat det värsta av pandemin bakom oss men redan har nästa kris tagit dess plats – kriget i Ukraina. Stora flyktingrörelser, ett osäkert säkerhetsläge, stora prisökningar på bland annat energi och livsmedel, höga pensionskostnader och en osäker samhällsekonomisk utveckling kommer att prägla budgetarbetet inför 2023. Intäktsökningarna kommer i reala termer att bli låga under de närmaste åren.

Resultaten ser fortfarande relativt goda ut i kommunerna i år, men kraftiga prisökningar och ökade pensionskostnader gör tillsammans med avveckling av statsbidrag att ekonomin blir betydligt tuffare år 2023. En bra nominell skatteunderlagsutveckling äts upp av prisökningarna. För att klara ett resultat som motsvarar 2 procent av skatter och generella statsbidrag nästa år behövs effektiviseringsåtgärder eller intäktsförstärkningar på 9 miljarder kronor i kommunerna och år 2024–2025 skulle åtgärder på ytterligare 3 respektive 4 miljarder behöva vidtas. Det innebär att gapet uppgår till 16 miljarder i kommunerna år 2025.

Prognosen per sista april för kommunen pekar ett resultat på +500 tkr (exklusive Vansbro stadsnät) ett underskott mot budget på 4,2 mkr. Ett resultat som inte når upp till 2 procent av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag som kommunen satt utifrån en god ekonomisk hushållning.

Kommunstyrelsens verksamheter förväntas visa ett underskott på 16,4 mkr för helåret. Tack vare ökade skatteintäkter kan kommunen visa ett mindre överskott i prognosen. För 2023 räknar dock SKR med att kommunsektorn kommer att gå med underskott.

Det snabba fallet till 2023 är en följd av att inflationen ökar rekordsnabbt, till och med snabbare än skatteintäkterna, som utvecklas relativt positivt till följd av återhämtningen i ekonomin. I synnerhet ökar priserna på vissa varor och tjänster såsom transporter, energi, livsmedel, byggkostnader, men även räntekostnaderna ökar. Inte minst påverkar inflationen pensionskostnaderna som beräknas öka med hela 31 miljarder kronor 2023 jämfört med 2022.

Organisation, vision och mål

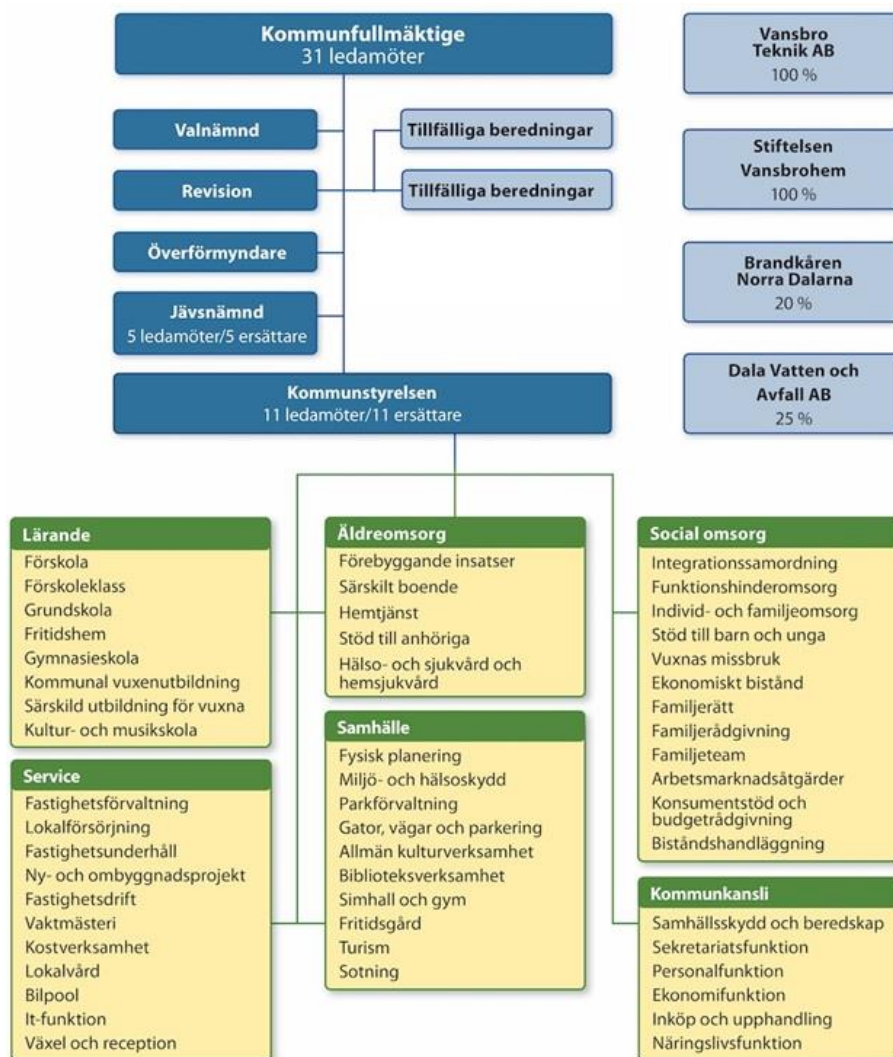
Kommunfullmäktige är kommunens högst beslutande organ. Kommunstyrelsen och nämnder är verkställande organ och dess ledamöter väljs av kommunfullmäktige.

Sedan årsskiftet 2010/2011 har Vansbro kommun en organisation där kommunstyrelsen även är nämnd för verksamheterna, det innebär att det bara finns den obligatoriska valnämnden och en jävsnämnd förutom kommunstyrelsen som ansvarar för alla verksamhetsområden.

Kommunstyrelsen har fyra utskott: Leva och bo, Utbildning och arbete, Omsorg och kommunstyrelsens arbetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutade 2018-02-27 (KS 2016/716) att den nuvarande politiska organisationen bibehålls utan förändringar under mandatperioden 2019-2022. Kommunstyrelsen uppläts att självt organisera sitt arbete i syfte att sammanföra ansvar och befogenhet. Kommunstyrelsen ska lägga sitt fokus på att utveckla och systematisera styrningen av kommunen i enlighet med den styrmodell som fastställts.

Under 2021 beslutades om förändringar i förvaltningsorganisationen där bland annat tidigare fyra förvaltningsområden indelades i fem olika sektorer.

Vision

Visionen beskriver kommunens framtida tillstånd. Det är en gemensam målbild för hela kommunen. Visionen lyder:

Vansbro kommun är en attraktiv kommun, där människor kan finna både arbetsglädje och livskvalitet.

Långsiktig inriktning

I samband med utarbetande av ny översiktsplan ska även en utvecklingsplan utarbetas.

Agenda 2030

Globala målen är den mest ambitiösa agendan för hållbar utveckling som världens länder någonsin antagit och finns till för att uppnå fyra fantastiska saker till år 2030: Att avskaffa extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.

I strategisk plan för 2023-2026 finns de globala målen till en egen del och ska följas upp i samband med årsredovisningen varje år på samma sätt som kommunens kvalitet i korthet följs upp.

Kommunens kvalitet i korthet

Kommunens Kvalitet i Korthet (KKiK) är ett nationellt projekt som drivs av SKR (Sveriges kommuner och regioner) och omfattar cirka 260 kommuner. De deltagande kommunerna tar årligen fram resultat för att jämföra och utveckla styrningen och kvaliteten på den kommunala servicen. Syftet är att ta fram ett kunskapsmaterial som stärker de förtroendevalda att styra mot mål och resultat samt utveckla dialogen med medborgarna. Det är därför det är kommunfullmäktiges perspektiv som avspeglas i områdena och i de nyckeltal som tas fram i KKiK. Idén är att kunna jämföra sig med andra kommuner för att utveckla sin egen.

Vansbro kommun deltar fortsatt i det nationella projektet Kommunens kvalitet i korthet och resultatet redovisas i samband med årsredovisningen varje år.

Utvecklingsområden 2023-2027

I den nya styrmodellen beslutar kommunfullmäktige om utvecklingsområden, i denna plan finns tre utvecklingsområden förutom det finansiella målet.

Uppfylllandet av utvecklingsområdena mäts årligen och följer mandatperioden 2023-2027 och förväntas vara uppfyllda inom fyra år.

Samhällsutveckling

Vansbro kommun ska vara en attraktiv och hållbar kommun med goda förutsättningar för att bo, leva, arbeta och driva företag. Det upplevda företagsklimatet är gott och Vansbro kommun placeras högt i Svenskt Näringslivs ranking över företagsklimatet. Kommunens ambition är att ytterligare förstärka företagsklimatet och fortsätta arbetet i enlighet med Näringslivsstrategin.

Näringslivet står inför stora investeringar som ger framtidstro och nya arbetstillfällen. För kommunen som helhet innebär det utmaningar med kompetensförsörjning, attraktiva bostäder och infrastruktur. Den egna gymnasieskolan ska möta arbetsmarknadens behov av kompetens. För att möta behovet av arbetskraft, kompetensförsörjning och möjliggöra att människor väljer att stanna kvar eller flytta till kommunen krävs nya och olika former av bostäder.

Arbetet med bostadsbyggande ska fortsätta prioriteras. Kommunen välkomnar privata aktörer som vill etablera sig och bygga bostäder, både hyresrätter och bostadsrätter i Vansbro kommun.

Fiberutbyggnaden ska slutföras. Kommunen ska arbeta aktivt med infrastrukturfrågor så som gång- och cykelvägar, en attraktiv kollektivtrafik, E 16, rustning av Västerdalsbanan för snabbare transporter samt med persontrafik och en upprustad Inlandsbana.

Civilsamhället i form av bl a föreningar, utvecklingsgrupper, kyrkor och församlingar gör betydande insatser i samhället och ska uppmuntras och stödjas för att möjliggöra ett brett utbud av fritidsaktiviteter som passar olika önskemål och behov.

Kommunen ska vara öppen för samverkan mellan föreningar och finansiella aktörer där projektstöd kan sökas för att kunna möta de behov som finns av t ex anläggningar för att föreningars verksamhet ska kunna bibehållas eller utvecklas.

Allt som görs, varje dag, i alla kommunens verksamheter och i samverkan med andra ska syfta till att utveckla kommunen i positiv riktning.

Social hållbarhet

Vansbro kommun ska vara ett jämställt och jämlikt samhälle där förutsättningarna finns för ett gott liv. Alla människors lika rätt och värde ska stå i centrum. Medborgardialogen ska öka för att skapa delaktighet i samhällsutvecklingen så att människor känner tillit och förtroende till kommunen som organisation och dess verksamheter.

Kommunen ska kraftsamla kring psykisk ohälsa, missbruk och andra sociala utmaningar. Tillsammans med region Dalarna ska kommunen arbeta för omställning till god och nära vård och fortsätta det uppstartade arbetet för att främja god psykisk hälsa. Anhörigstöd ska finnas och breddas till fler grupper i samverkan med andra.

Måluppfyllelsen i grundskolan ska öka. Kommunen ska hitta ”sin” modell för att säkerställa att alla barn och unga tidigt får det stöd som de har rätt till och behöver för att klara sin skolgång utifrån sina förutsättningar. Alla barn och unga i Vansbro kommun ska växa upp i trygghet. Kommunen ska satsa på föräldrautbildning, ge stöd till hem som är i behov av det, en utvecklad och likvärdig elevhälsa samt starta upp familjecentralen. Ett väl fungerande kommunalt aktivitetsansvar för unga är av största vikt för att snabbt hjälpa dem som av någon anledning varken studerar eller arbetar.

Det förebyggande arbetet ska prioriteras och öppna insatser och hemmaplanslösningar ska så långt det är möjligt ersätta externa placeringar. Det ska kännas tryggt att åldras i Vansbro kommun. Hemtjänsten ska anpassas utifrån individens behov och önskemål så att livet känns trivsamt. I samverkan med ideella aktörer och föreningar ska kommunen hitta former för social samvaro för äldre. Trygghetsbostäder tillskapas i alla kommundelar.

Daglig verksamhet inom funktionshinderomsorgen ska ha ett varierat utbud och kännas meningsfullt för brukaren för att stärka den fysiska och psykiska hälsan.

Attraktiv arbetsgivare

Vansbro kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna känner engagemang och arbetsglädje. Vansbro kommun ska vara en kommun dit människor söker sig och vill stanna och utvecklas. Att arbeta i en liten kommun innebär ofta att en medarbetare får många olika arbetsuppgifter. Allas unika egenskaper och kompetenser ska tas tillvara.

Arbetsplatser ska kännetecknas av tydliga mål och delaktighet i målarbetet. Alla medarbetare ska ges möjlighet till inflytande och har ett ansvar i att bidra till verksamhetens utveckling och resultat.

Det personalpolitiska handlingsprogrammet ska aktualiseras och utgöra grunden för arbetet. Alla medarbetare ska ha kännedom om hur kommunen styrs.

Ett gemensamt värdegrundsarbete ska genomföras.

Finansiella mål

I kommunallagen regleras att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning och att det är fullmäktige som beslutar om riktlinjer för detta. God ekonomisk hushållning är grunden för kommunens ekonomi och verksamhet och skapas genom att verksamheten bedrivs med tillräcklig kvalitet och kostnadseffektivitet.

God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och längre perspektiv. De löpande intäkterna ska överstiga de löpande kostnaderna. Genom mål och riktlinjer för verksamheten ska man säkerställa att resurserna i verksamheten används kostnadseffektivt och ändamålsenligt. För att uppnå god ekonomisk hushållning förutsätts ett långsiktigt tänkande. Det kan innebära att en investering blir en kostnad inledningsvis, men är en besparing på sikt. Varje generation av invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och som de själva konsumerar, samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. God ekonomisk hushållning innefattar även att ha beredskap för att möta framtida utmaningar i god tid inför förväntade förändringar och vidta nödvändiga åtgärder.

Vansbro kommun har en hållbar ekonomi med en god ekonomisk hushållning som finansierar framtida tillväxt och kvalitetshöjande åtgärder.

För 2023 och 2024 nyttjas del av resultatutjämningsreserven för att inte göra kraftiga reduceringar i en förväntad svår ekonomisk tid med stora sociala utmaningar, en svag utveckling av skatteintäkterna och hög inflation. För resterande del av mandatperioden är ambitionen att intäkterna ska överstiga kostnaderna och ett ekonomiskt överskott ska vara minst 2% år 2026. Inför arbetet med budget för 2024 ska budgetprocessen utvecklas och starta tidigt.

För de bolag mm som kommunen äger eller är delägare i ska ägarstyrningen utvecklas.

Drift- och investeringsbudget

Planeringsförutsättningar

Preliminärt PO-pålägg för 2023

De sammanlagda arbetsgivaravgifterna består av två delar. Dels de avgifter som bestäms av riksdagen (lagstadgade). Dels delar som bestäms i förhandlingar mellan SKR och fackföreningarna inom offentlig sektor (försäkringar och kollektivavtal).

Avgifterna går främst till pension samt sjuk- och olycksfallsförsäkringar. Arbetsgivaravgifterna och avtalsförsäkringarna är lika för kommuner och regioner, förutom vad gäller kollektivavtalad pension: Personalomkostnadspålägget (PO) för avtalspensionen är högre i regionerna då det är fler högavlönade i regionerna än i kommunerna.

Det kalkylerade pålägget avseende pensioner föreslås preliminärt justeras upp för kommuner från 7,7 procent till 11,2 procent. Anledningen till höjningen är dels höjda premier i det nya pensionsavtal som ska tillämpas från och med 1 januari 2023 dels på grund av kraftigt ökat prisbasbelopp och andra faktorer som leder till högre kostnader för den förmånsbestämda pensionen.

SKRs förslag blir då ett preliminärt PO på 42,75 procent en höjning från 39,25 procent. Kommunens verksamheter kommer i kompenseras för detta i den strategiska planen.

Löneökningar

Arbetskraftsindex för kommunal verksamhet har använts för beräkning av löneökningar. Ökningen de kommande åren förväntas ligga på 3,1 för nästkommande tre år. Index för arbetskraftskostnader tar även hänsyn till förändringar i arbetsgivaravgifter och kvalitetsjusteringar. Två faktorer talar i nuläget för att löneökningarna kommande år blir större än under de senaste åren. Det ena är utsikterna för en klart högre inflation än tidigare år. Det andra är den allt starkare arbetsmarknadskonjunkturen. Såväl löneglidningen som de avtalade lönelysten antas därför kunna bidra till något större löneökningar framöver.

Löneökningarna finansieras via centrala medel som fördelas utifrån faktiskt utfall i löneöversynen. Vansbro kommun kompenseras även kommunalförbundet Brandkåren i Norra Dalarna (BRAND) för faktiska löneökningar. Kommunens intäktsfinansierade verksamheter: Sotning, Spårsvetsutbildningen på Lärcentrum och Vansbro stadsnät kompenseras inte i budget för löneökningarna utan förväntas hantera detta själva. I budgeten finns även avsatt 1 mkr för satsningar på de områden som kommer att framkomma i löneöversynen under 2022.

Beräknade löneökningar per år redovisas i tabell:

Beräknade löneökningar per år (tkr)	2023	2024	2025
<i>Löneöversyn 2022</i>	6 884	6 884	6 884
<i>Löneöversyn 2023</i>	8 894	11 338	10 005
<i>Löneöversyn 2024</i>		7 799	10 411
<i>Löneöversyn 2025</i>			7 721
Summa	16 158	26 021	35 021

Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag

Under perioden 2021–2023 beräknas både det kommunala skatteunderlagets faktiska och underliggande ökningstakt bli högre än genomsnittet för den senaste tioårsperioden (2011–2020; 3,7 respektive 4,0 procent per år).[21] I år och nästa år antas konjunkturen återhämtas efter pandemin. Sysselsättningen ökar då snabbare än vad som följer av en växande befolkning. Det som driver upp skatteunderlaget framöver är främst stora ökningarna av löne- och pensionsinkomster. Detta motverkas i viss mån av två faktorer; dels att den sammantagna effekten av prisbasbeloppets och timlönernas utveckling medför en betydande ökning av grundavdragen, och dels att inkomsterna av arbetsmarknads-ersättningar minskar (när konjunkturläget blir allt starkare). Att prisbasbeloppet stigit så kraftigt beror på den snabba ökningen av KPI.

Nästa år får det faktiska skatteunderlaget en extra skjuts av förslaget om att omvandla reseavdragen (som minskar skatteunderlaget) till en skattereduktion (som inte påverkar skatteunderlaget). Regeringen har aviserat att den i budgetpropositionen för 2023, enligt praxis, avser att föreslå en minskning av det generella statsbidraget med ett belopp som motsvarar skatteintäkten av det slopade avdraget. Förslaget påverkar därför inte skatteunderlagets underliggande ökningstakt.

Kalkylen för 2024–2025 utgår från att sysselsättningen växer i linje med befolkningen i arbetsför ålder och att timlönerna ökar med drygt 3 procent per år i genomsnitt. Det innebär att lönesummans bidrag till skatteunderlagstillväxten blir lite mindre än ett historiskt genomsnitt och att skatteunderlagets ökningstal landar en bit under 4 procent.

Då även löner och priser i kommuner och regioner antas öka snabbare (än i tidigare bedömningar) innebär de högre skatteintäkterna inte någon reell resursförstärkning 2023. Utvecklingen kommande år präglas i hög grad av just den urholkning av "köpkraften" som snabbt stigande priser och löner samt pensionsavtal leder till. Kvalitativt är det samma effekt som träffar hushåll, företag och offentlig sektor.

Vid beräkning av kommunens skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag har SKRs cirkulär 22:28 från augusti använts.

	Budget 2022	Prognos 2022	Enligt cirkulär 22:28 Aug 2022			
			2023	2024	2025	2026
Skatteintäkter	301 356	316 924	327 183	337 317	351 761	362 144
Inkomstutjämning	109 957	104 659	112 008	117 782	120 797	122 767
Kostnadsutjämning	26 363	25 906	32 293	32 246	32 198	32 013
Regleringspost	15 761	18 672	10 332	9 989	7 463	5 380
LSS-utjämning	2 410	2 813	5 654	11 646	13 782	13 702
Summa intäkter	455 847	468 974	487 470	508 980	526 001	536 005
Fastighetsavgift	15 137	15 492	15 679	15 679	15 679	15 679
Summa intäkter inkl fast avgift	470 984	484 466	503 149	524 658	541 680	551 684
Skatteintäkter	301 356	316 924	327 183	337 317	351 761	362 144
Generella statsbidrag och utjämning	169 628	167 542	175 966	187 342	189 919	189 540

Fördelning av ekonomiska resurser

Budgeten fördelas från kommunfullmäktige till kommunstyrelsen fördelat på Sektorer, Brandkåren i Norra Dalarna, jävsnämnd, överförmyndare, revisorer och valnämnd. Fördelningen av budget inom förvaltningsområden ansvarar kommunstyrelsen för.

Driftbudget 2023-2025

Med antagen investeringsvolym, skatteintäkter och generella statsbidrag, finansnetto samt avskrivningar och pensionsskuldens förändring mm har resultatbudget/plan upprättats för perioden. Budget/ram för kommunfullmäktige, revision och de olika nämnderna har räknats upp för arvoden. För fullmäktige och kommunstyrelsen har medel tillförts för utbildning inför ny mandatperiod.

Budgeten för sektorerna för år 2023 är inte justerade för lönerörelsen under år 2022. Medel för detta finns reserverat på raden "Löneökningar". Genom en teknisk justering som ekonomichef ansvarar för kommer detta att ändras. Sektorernas budgetbehov beskrivs ingående i Nämndsplanen för 2023.

(tkr)	Bud 2022	Bud 2023	Ram 2024	Ram 2025
<i>Exklusive kapitalkostnader</i>				
Kommunfullmäktige	-520	-620	- 536	- 552
Kommunstyrelsen				
Kommunstyrelsen	-3 000	-3 050	- 3 111	- 3 173
Lärande	-128 150	-129 780	-131 050	-131 910
Socialt stöd och omsorg	-84 960	-93 960	-93 750	-92 650
Äldreomsorgen	-101 689	-106 139	-110 109	-111 359
Samhälle	-18 385	-20 275	-20 725	-20 075
Service	-49 228	-49 928	-50 128	-50 628
Kommunkansli	-31 165	-32 945	-33 395	-32 645
Kollektivtrafik	-3 497	-3 940	- 3 940	- 3 940
Jord- och skogsbruksfastigheter	0	0	0	0
Strategisk utveckling	-1 000	-1 000	- 1 000	- 1 000
Vansbro stadsnät	0	0	0	0
KS förfogande	-6 100	-1 500	- 1 500	- 1 500
S:A Kommunstyrelsen	- 427 174	-442 517	- 448 708	- 448 880
BRAND	-9 312	- 9 632	- 9 572	- 9 572
Jävsnämnden	-90	- 92	- 93	- 95
Överförmyndare	-1 326	- 1 326	- 1 326	- 1 326
Revision	-609	- 621	- 634	- 646
Valnämnd	-120	-	-	-
Summa	- 439 151	- 454 808	- 460 869	- 461 071
Finansiering	-	-	-	-
Summa Pensionskostnader	- 5 800	- 16 212	- 16 212	- 16 212
Avskrivningar och investeringsbidrag (netto)	- 13 900	- 13 812	- 15 705	- 18 827
Löneökningar	- 12 500	- 16 458	- 26 021	- 35 021
Redan fördelad löneökning	6 550	-	-	-
Verksamhetens nettokostnad	- 464 801	- 501 290	- 518 807	- 531 131
Skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag	470 974	503 150	524 658	541 680
Finansiella intäkter och kostnader	- 1 604	- 2 320	- 2 916	- 2 841
Borgensavgift	571	671	671	671
Ränta pensionsavsättning	- 474	- 2 754	- 1 199	- 1 340
Ökade räntekostnader från investeringsplanen	-	- 1 209	- 3 036	- 4 411
Summa finansiering	469 467	497 538	518 178	533 759
Årets resultat	4 666	- 3 752	- 629	2 627
Användande av resultatutjämningsreserv		3 752	629	-
Resultat efter resultatutjämningsreserv		0	0	2 627
Överskott av skatteintäkter & gen statsbidrag mm		0	0	0,5%

Sektorernas budgetbehov

Budget behov	2023	2024	2025
Lärande	- 1 630	- 2 900	- 3 760
ÄO	- 4 450	- 8 420	- 9 670
Socialt stöd	- 9 000	- 8 790	- 7 690
Samhälle	- 1 890	- 2 340	- 1 690
Service	- 700	- 900	- 1 400
Kommunkansli	- 1 780	- 2 230	- 1 480
Summa	- 19 450	- 25 580	- 25 690

Lärande

Budgetbehov (tkr)	2023	2024	2025
Avveckling av statsbidraget Lärarlönelyftet	-	- 850	- 850
SFI praktksamordnare 40%	- 300	- 300	- 300
Permanentering av Förskolan Knattebo	- 500	- 500	- 500
2 speciallärare för tidiga insatser på lågstadiet	- 1 360	- 1 360	- 1 360
Minskade IKE utbetalningar	1 000	680	-
Ökade IKE intäkter från andra kommuner	1 100	1 000	820
Plan för föräldraskapsstöd i Vansbro kommun	- 200	- 200	- 200
Arbetslagsledare - förstärkning	- 400	- 400	- 400
Tjänst för SVA och modersmål för utländska elever	- 510	- 510	- 510
Elevassistent grundskolan	- 460	- 460	- 460
Totalt Lärande	- 1 630	- 2 900	- 3 760

Äldreomsorgen

Budgetbehov (tkr)	2023	2024	2025
Utökning enhetschef 100%	- 750	- 750	- 750
Demografi Hemtjänst	- 1 100	- 2 500	- 3 000
Demografi, 3 platser Säbo	- 1 200	- 2 700	- 3 300
Demografi Hälso och sjukvård	- 300	- 670	- 820
Införandet av digitala lås	150	150	150
Förändring hemtjänst Dala-järna / Nås	1 200	1 200	1 200
Generellt statsbidrag äldreomsorgen	700		
Utökad grundbemanning	- 3 150	- 3 150	- 3 150
Totalt Äldreomsorg	- 4 450	- 8 420	- 9 670

Social omsorg

Budgetbehov Prio 1 (tkr)	2023	2024	2025
Boende barn LSS	- 1 300	- 1 250	- 150
Ökat behov av personlig assistans från Q2 2022	- 4 200	- 4 200	- 4 200
Korttidsvistelse - tidigare elevhemsboende	- 250	- 250	- 250
Servicebostad, 4 nya 2022, +1-2 till 2023	- 3 400	- 2 900	- 2 900
Handledare Daglig verksamhet	- 1 100	- 1 440	- 1 440
Korttidsboende barn	-640	-640	-640
Kostnadsminskningar placeringar	2 640	2 640	2 640
Utökning tjänst Enhetschef / handläggare / verksamhetsutvecklare	- 750	- 750	- 750
Totalt Social omsorg	- 9 000	- 8 790	- 7 690

Samhälle

Budgetbehov (tkr)	2023	2024	2025
100% tjänst - folkhälsa och fritid	- 690	- 690	- 690
Planarkitekt med inriktning mot mark och exploatering	- 200	- 200	- 200
Uppräkning vinterväghållningskostnader	- 100	- 100	- 100
GIS - utvecklare/verksamhetsutvecklare , mätingenjör	- 200	- 650	
Fritidscheckar	- 400	- 400	- 400
Tjänst på 50% för att arbeta med hållbarhet och Agenda 2030	- 300	- 300	- 300
Totalt Samhälle	- 1 890	- 2 340	- 1 690

Kommunkansli

Budgetbehov (tkr)	2023	2024	2025
Systemkostnader ekonomi	- 250	- 300	- 300
Extra föreningsbidrag i 10 år	- 100	- 100	- 100
Tjänst 100 % för Digitalisering, utvecklande av E-tjänster och webb	- 250	- 250	- 250
Administrativt stöd	- 400	- 800	- 800
Utökat stöd intresseföreningar	- 30	- 30	- 30
Resurs för arbete med översiktsplan	- 750	- 750	-
Totalt Kommunkansli	- 1 780	- 2 230	- 1 480

Service

Budgetbehov (tkr)	2023	2024	2025
Ökade driftskostnader fastighet	- 1 000	- 1 100	- 1 200
Hyreshöjning externa hyresvärdar	- 60	- 120	- 180
Hyreshöjning Vansbrohem	- 90	- 180	- 270
Trygghetsboende Nås		300	300
Lokal / hemtjänst Nås	- 100	- 100	- 100
Prisökningar kosten	- 650	- 650	- 650
LSS och stödboende		- 250	- 500
Vinterväghållning	- 50	- 50	- 50
Övergång komponentredovisning	1 250	1 250	1 250
Totalt Service	- 700	- 900	- 1 400

Strategisk utveckling

För 2023-2025 avsätts 1 000 tkr per år. Medel för strategisk utveckling syftar till utvecklingsinsatser som ligger utanför ordinarie verksamhet men som har bäring på Vansbro kommuns strategiska mål. Det kan handla till exempel om medfinansiering av egna eller andras projekt och aktiviteter. Medlen ska inte användas för löpande verksamhet.

Avskrivningar

Avskrivningsutrymmet utgör en inriktning för investeringsutrymmet, detta eftersom avskrivningar och räntor sammantaget varje år ska betalas och därmed utgår det en påverkande faktor på utrymmet för verksamhetskostnader. Ökade investeringar, avskrivningar och kapitalkostnader minskar övriga budgetutrymmet för verksamhet. Samtidigt kan rätt investeringar ge vissa ökade avskrivningar och kapitalkostnader men samtidigt ge minskade verksamhets-/driftskostnader.

I förslaget kommer avskrivningar att uppgå till 13,8 mkr år 2023. Från år 2025 kommer den årliga avskrivningen uppgå till 18,8 mkr. Detta beror på att om- och tillbyggnationen av Bäckaskog färdigställs under 2023 och att det i investeringsplanen finns ett antagande om en ny byggnad vid Bäckaskog för Säbo. Då det budgeterade överskottet i planperioden inte kommer uppgå till 2% kommer kommunens möjligheter till självfinansiering av investeringarna bli lägre.

Investeringsplanens genomförande är beroende av årligt överskott som innebär att driftverksamheterna håller sin budget, andra faktorer som påverkar är räntan som under året har stigit med möjliga framtida höjningar och byggkostnaderna som inte har ökat lika mycket de senaste 40 åren som nu. Avskrivningar har beräknats på föreslagen investeringsplan.

Skattesats

Skattesatsen för planperioden 2023-2027 är beräknad till 22:30. En skattekrona i Vansbro kommun motsvarar drygt 14,4 Mkr.

Borgens- och låneramar

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om en årlig borgensram till de kommunägda företagen och en översyn av borgensavgiften ska göras årligen.

Borgensramar för kommunägda bolag och Stiftelsen Vansbrohem uppgår 2023 till:

Stiftelsen Vansbrohem	162 Mkr (varav utnyttjad borgen 2021-12-31: 114,2 Mkr)
Vansbro Teknik AB	155 Mkr (varav utnyttjad borgen 2021-12-31: 152 Mkr)
Dala Vatten och Avfall AB	30 Mkr (varav utnyttjad borgen 2021-12-31: 6,8 Mkr)
Inlandståget AB	500 tkr (varav utnyttjad borgen 2021-12-31 475 tkr)

Beslut om förändringar av borgensramar lyfts till kommunfullmäktige.

Enligt finanspolicyn (KS 2012/339) ska kommunfullmäktige besluta om ramar för den långfristiga upplåningen, omsättning av lån under året samt, föra att säkerställa det kortfristiga likviditetsbehovet, om nivån på kreditlöfte (checkräkningskredit).

Vansbro kommun har vid utgången av år 2021 långfristiga lån i banker/kreditinstitut på 115 Mkr (koncern 299,7 Mkr). De kortfristiga lånen uppgick till 0 respektive 90,8 mkr.

Kommunens sammanlagda långfristiga lån under perioden 2023-2024 får uppgå till 220 mkr. Beroende på hur investeringsplanen utformas kommer detta att påverka upplåningsramarna kommande år.

Vid beslut om ytterligare större investeringar krävs beslut om nyupplåning av kommunfullmäktige.

Kommunens checkräkningskredit får uppgå till 10 mkr.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunfullmäktige har beslutat om policy för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv samt riktlinjer för resultatutjämningsreserv (KS 2016/487). Där regleras hur kommunens resultatutjämningsreserv får hanteras. Enligt regelverket ska beslut om resultatutjämningsreserv fattas i samband med budget och vara en del av Strategisk plan.

Vid utgången av 2021 har kommunen 20,8 mkr avsatt i resultatutjämningsreserven.

Enligt policyn kan resultatutjämningsreserven användas i budget. Den får inte användas till kortsiktiga förändringar av skattesatsen och inte användas för att täcka ej gjorda nödvändiga effektiviseringar eller anpassningar till de långsiktiga skatteintäkterna eller verksamheternas långsiktiga demografiska förändringar.

Ett sätt att bedöma om RUREn kan användas är titta på hur det reella skatteunderlaget utvecklas. Enlig skatteunderlagsprognosen från SKR från Augusti kommer det reella skatteunderlaget att öka med 0,9 procent per år under perioden 2022-2025. De senaste 10 årens genomsnitt uppgår till 1,7 procent. Denna svagare utveckling av det reella skatteunderlaget motiverar då en användning av medel från resultatutjämningsreserven.

Beslut om att disponera medel ur resultatutjämningsreserven ska fattas i samband med kommunfullmäktiges beslut om Strategisk plan. Beslutet kan revideras i samband med årsbokslut. Budgeten ska innehålla en balanskravsutredning utifrån de aktuella budgetförutsättningarna.

Balanskravsresultat

Reglerna för balanskravet utgår från grundtanken att kommuner ska ha en god ekonomiskushållning i sin egen verksamhet och i kommunal verksamhet som bedrivs av andra juridiska personer. Tanken med balanskravet och reglerna för återställning av negativa resultat bygger på att varje generation ska bära sina egna kostnader och samtidigt bedriva verksamhet på en nivå som ger förutsättningar för en balanserad ekonomi.

Vid ingången av år 2022 hade kommunen inget ackumulerat underskott att återställa.

Balanskravsutredning (tkr)	2019	2020	2021	2022-08	2022 prognos	2023
Årets resultat enligt resultaträkningen	-35 507	26 135	28 077	13 860	-873	-3 752
Reducering av alla realisationsvinster	-	-146	-	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	- 35 507	25 989	28 077	13 860	-873	-3 752
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-	-20 842	-	-	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	873	3 752
Balanskravsresultat	- 35 507	25 989	7 235	13 860	0	0
Resultat Vansbro stadsnät		3 538	2 549	-1 725	0	0
Balanskravsresultat exklusive Vansbro stadsnät		22 451	4 686	15 585	0	0
Synnerliga skäl att ej återställa	16 064	-	-	-	0	0
Att återställa	-19 443	-	-	-	0	0

Resultatutjämningsreserv (tkr)	2019	2020	2021	202208	2022 prognos	2023
Ingående värde	-	-	-	20 842	20 842	19 969
Reservering till resultatutjämningsreserv	-	-	20 842	-	-	0
Disponering av resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	-873	-3 752
Utgående värde	-	-	20 842	20 842	19 969	16 217